

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра бібліотекознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

галузь знань 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 024 Хореографія
(шифр і назва спеціальності)
факультет хореографічного мистецтва
(назва факультету)

Робоча програма Організація та методика науково-дослідницької роботи для студентів

(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю 024 Хореографія, 2016 рік 10 с.

Укладачі: Г. В. Шемаєва, професор кафедри бібліотекознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, доктор наук із соціальних комунікацій, професор; Т.А. Сафонова, старший викладач кафедри бібліотекознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидат наук із соціальних комунікацій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

Завідувач кафедри бібліотекознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

(І.О. Давидова)
(прізвище та ініціали)

_____, 2016__ рік

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –1	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 024 Хореографія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		9-й	9-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 34 самостійної роботи студента – 56	Другий магістерський рівень	Лекції	
		22 год.	6 год.
		Семінарські	
		12 год.	2 год.
		Практичні	
		год.	4 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	78 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 34/56
- для заочної форми навчання – 12/78

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета : формування у студентів уявлення про методологічні і методичні засади науково-дослідницької діяльності та формування умінь та навичок наукового дослідника.

Завдання :

- проаналізувати сутність науково-дослідницької діяльності;
- розкрити зміст сучасної наукової комунікації та її компонентів;
- проаналізувати мету і завдання науково-дослідницької діяльності студентів;
- розкрити сутність багаторівневої підготовки і атестації наукових та науково-педагогічних кадрів;
- проаналізувати психологічні та технологічні засади наукової творчості;
- розкрити зміст понять «методологія дослідження» та надати характеристику її типології;
- проаналізувати сутність і мету застосування основних методів наукового дослідження;
- розкрити змістовні та формальні положення освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
- надати характеристику магістерській роботі як самостійній кваліфікаційно-дослідницькій, яка виконує кваліфікаційну функцію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність, мету і завдання науково-пошукової діяльності;
- систему наукової комунікації і її основні компоненти;
- основні рівні підготовки і атестації наукових та науково-педагогічних кадрів;

- особливості психології і технологій наукової творчості;
- сутність загальної методології наукової творчості;
- типологію методологічних засад наукової творчості;
- методи і техніки наукового дослідження
- кваліфікаційні вимоги до магістерської роботи;
- структуру і зміст магістерської роботи;
- специфіку наукового дослідження;
- основні етапи дослідницької роботи;
- методичку підготовки наукових публікацій та доповідей.

Уміти:

- 1 самостійно та вільно орієнтуватися в особливостях сучасного наукового дискурсу;
- 2 організувати власний робочий час для науково-дослідницької діяльності;
- 3 користуватися технологіями наукової творчості і наукової комунікації;
- 4 самостійно та вільно орієнтуватися у вимогах до освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;
- 5 обґрунтовувати методологічні та методичні засади власної магістерської роботи;
- 6 самостійно підготувати наукову публікацію та/або наукову доповідь.

III. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Вступ. Структура науки.

Поняття про науку. Значення науково-дослідницької діяльності для розвитку суспільства. Інфраструктура науки в Україні. Галузевий устрій науки: природничі, технічні, гуманітарні, соціальні науки. Види наукових установ. Наукові кадри. Наукові видання. Категоріальний апарат науки. Наукові ідеї. Гіпотеза. Закони. Принципи. Закономірність. Теорія. Наукова концепція. Науковий факт. Наукова діяльність. Науково-дослідницька діяльність студентів. Мета, зміст курсу, зв'язок зі спеціальними навчальними дисциплінами.

Тема 2. Наукова комунікація

Поняття про наукову комунікацію. Призначення наукових комунікацій. Склад, структура, організація, функції системи наукових комунікацій. Форми, види комунікацій. Усні, письмові, електронні комунікації. Канали комунікації: безпосередні та опосередковані, формальні та неформальні, документні та недокументні. Суб'єкти наукової комунікації. Комунікаційні відношення, наукові школи. Особливості наукової школи у сфері хореографічного мистецтва. Соціальний ефект наукових комунікацій.

Тема 3. Структура і зміст науково-дослідницької діяльності студентів

Науково-дослідницька робота студентів як невід'ємний елемент навчального процесу. Структура системи науково-дослідницької діяльності студентів у вищому навчальному закладі. Особливості науково-дослідницької роботи студентів, що здійснюється поза навчальним процесом. Науково-організаційні заходи. Художньо-творча діяльність студентів. Основні результати науково-дослідницької діяльності студентів: реферат, курсова робота, тези, доповідь, стаття, дипломний проект, магістерська робота

Тема 4. Підготовка і атестація наукових і науково-педагогічних кадрів

Специфіка інтелектуальної діяльності. Принципи і специфічні ознаки підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів. Функції ДАК України. Нормативно-правова база у сфері підготовки та атестації наукових і науково-педагогічних кадрів. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань в Україні. Форми підготовки науково-педагогічних кадрів.

Тема 5. Психологія і технологія наукової творчості

Організація творчої діяльності. Закони та правила логічного мислення. Психологічний аспект науково-дослідницької діяльності. Роль підсвідомості, асоціативного мислення в науковій діяльності. Основні якості, що відповідають статусу науковця. Раціональна організація праці.

Робочий день науковця. Режим роботи та режим відпочинку. Вимоги до засобів оргтехніки. Використання комп'ютерних технологій у науковій діяльності. Інтернет та Інтранет. Робоче місце науковця, вимоги до його організації

Змістовий модуль 2. . МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 6. Методологія дослідження

Поняття методології наукового дослідження. Багаторівневість методології. Функції методології. Головні методологічні категорії. Класифікація методів наукового пізнання. Загальні і специфічні методи наукових досліджень.

Тема 7. Фундаментальна методологія

Фундаментальна або філософська методологія, її значення для визначення загальної стратегії дослідження. Фундаментальні принципи наукового пізнання. Принципи діалектики. Філософські категорії. Уявлення про наукові парадигми. Роль концептуальних ідей Т. Куна в розвитку методології науки.

Тема 8. Загальнонаукова методологія

Загальнонаукова методологія. Історичний підхід, його основні пізнавальні засоби, процедури. Системний підхід. Роль Л. фон Берталанфі у поширенні теорії систем для наукових досліджень. Діяльнісний підхід, його головні категорії, призначення. Синергетичний підхід. Взаємозв'язки синергетичних понять з філософськими категоріями. Особливості інформаційного підходу, функції.

Тема 9. Конкретнонаукова методологія

Частково наукова (конкретно наукова) методологія, її специфічний характер, значення для обґрунтування наукової концепції дослідження. Формулювання теми, мети, об'єкта та предмета дослідження; їх співвідношення. Алгоритм обрання методології конкретного дослідження. Поєднання конкретно наукових теорій та методів дослідження як цілісність конкретного дослідження

Тема 10. Методи і техніка дослідження

Методи як засоби і умови здобуття наукових знань. Система наукових методів. Загальні методи вищого (філософського) рівня: діалектична і формальна логіка. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Первинні методи. Вторинні методи. Верифікаційні методи. Логіко-аналітичні методи. Візуальні методи. Експериментально-ігрові методи. Поняття про техніку дослідження. Методи вивчення документів. Соціологічні методи (спостереження і експеримент, анкетування, інтерв'ю, фокус-групи, тестування). Експертні методи. Метод контент-аналізу як якісно-кількісний метод аналізу текстів. Метод аналізу понятійного словника і інтент-аналіз. Вибір конкретних методів дослідження: проблемна ситуація – концепція дослідження – арсенал діючих методів – рішення задач дослідження – набір методів для вирішення конкретних задач

Тема 11. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження

Магістерська робота: поняття, співвідношення з іншими видами наукових робіт. Загальні вимоги до змісту, структури та оформлення магістерської роботи як кваліфікаційного дослідження. Магістр – академічне звання. Етапи виконання магістерської роботи. Особливості написання та оформлення вступу, огляду літератури з теми, основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків, титульного аркуша, змісту. Методика збирання та аналітико-синтетичної обробки інформації. Використання ресурсів Інтернет. Вибір методів та методик дослідження. Вивчення практичного досвіду конкретних установ. Аналіз та систематизація теоретичних та емпіричних матеріалів. Правила бібліографічного опису використаних джерел. Підготовка до захисту магістерської дисертації.

Тема 12. Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді

Публікація: поняття, функції. Основні види наукової публікації, особливості: монографія, підручник, навчальний посібник, наукова стаття, критична стаття, тези доповіді, повідомлення, рецензія тощо. Структурні елементи статті: вступ, основні дослідження і публікацій з теми; формулювання мети статті; виклад змісту (суті) власного дослідження; висновки, напрями подальших досліджень. Методика підготовки та оформлення рукопису

статті, її рецензування. Доповідь: поняття, основні види. Наукова доповідь, її структура. Оформлення доповіді. Тези доповіді: поняття, особливості.

IV. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		с	пр	інд	с.р.	л		п	сем	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ												
Тема 1. Вступ. Структура науки	6	2				4	10	2				8
Тема 2. Наукова комунікація	8	2	2			4	2		2			
Тема 3. Структура і зміст науково-дослідницької діяльності студентів	10					6	10					10
Тема 4. Підготовка і атестація наукових і науково-педагогічних кадрів	6	2				4	10					10
Тема 5. Психологія і технологія наукової творчості	6	2	2			2	6			2		4
Разом за змістовим модулем 1	32	8	4			20	38	2	2	2		32
Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ												
Тема 1. Методологія дослідження	10	2				8	10	2				8
Тема 2. Фундаментальна методологія	4	2				2	4					4
Тема 3. Загальнонаукова методологія	10	2	2			6	6					6
Тема 4. Конкретнонаукова методологія	4	2	2				8					8
Тема 5. Методи і техніка дослідження	4	2	2				2			2		
Тема 6. Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження	12	2				10	12	2				10
Тема 7. Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді	14	2	2			10	10					10
Разом за змістовим модулем 2	58	14	8			36	52	4	2			46
Усього годин	90	22	12			56	90	6	4	2		78

V. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Система наукових комунікацій у хореографічному мистецтві	2
2	Вплив світосприйняття та психологічних особливостей особистості на процеси наукової творчості.	2
3	Системний підхід і його різновиди	2
4	Методологічні основи конкретних досліджень	2
5	Процеси інтеграції методичного інструментарію сучасної науки	2
6	Еволюція наукової статті	2
	Разом	12

VI. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові школи в хореографії	2
2	Обґрунтування методології конкретних досліджень	2
	Разом	

VII. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Структура науки	4
2	Наукова комунікація.	4
3	Структура і зміст науково-дослідницької діяльності студентів.	6
4	Підготовка і атестація наукових і науково-педагогічних кадрів.	4
5	Психологія і технологія наукової творчості.	2
6	Методологія дослідження.	8
7	Фундаментальна методологія.	2
8	Загальнонаукова методологія.	6
9	Магістерська робота як кваліфікаційне дослідження	10
10	Методика підготовки наукової публікації і наукової доповіді	10
	Разом	56

VIII. Методи контролю

Перевірка конспектів, опитування, оцінювання відповідей на семінарських заняттях, перевірка якості виконання самостійної роботи, обговорення, дискусії.

IX. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	20	100
6	8	5	6	8	5	6	6	8	8	6	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Х. Методичне забезпечення

- Опорні конспекти лекцій, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, сайт дисципліни.

ХІ. Рекомендована література

Базова

- Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень: підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор'єв, В.В. Шостак. – К.: Знання, 2007. – 270 с.
- Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження / С. А. Фаренік. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 340 с.
- Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання, 2011. – 310 с.
- Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н.М. Кушнарєнко. – Харків.: ХДАК, 2016. – 330 с.

Допоміжна

- Баскаков А.Я. Методология научного исследования / А.Я. Баскаков, Н.В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. 213 с
- Бородкин Л.И. «Порядок из хаоса»: концепции синергетики в методологии исторических исследований // Новая и новейшая история. – 2003. - № 2. – С. 98-118.
- Вовканич С. Активізація наукової діяльності молоді в системі інноваційного розвитку / С. Вовканич, О. Риндзак. – Л. : ІРД НАН України, 2006. – 184 с
- Галіченко М. Проблема застосування синергетичної методології в соціально-гуманітарних науках // Південний архів. Історичні науки : зб. наук. пр. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. – Вип. 31-32. – С. 26-34.
- Глауберт И.В. Становление и сущность системного подхода. – М. : Наука, 1973. – 269 с.
- Готлиб А. Введение в социологическое исследование : качественный и количественный подходы, методология. Исследовательская практика : учеб. пособие для вузов / А. Готлиб. – М. : Флинта, 2005. – 384 с.
- Закон України. Про наукову і науково-технічну діяльність // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua> — Загл. с екрана.
- Засурский Я.Н. Теория коммуникаций в контексте новых технологий // Вестник МГУ. Сер. 10 Журналистика. – 2006. - № 3. – С. 3-7.
- Зербіно Д.Д. Наукова школа : лідер і учні. – Л. : Євросвіт, 2001. – 208 с.

10. Каган М. С. Философская теория ценности / М. С. Каган. — СПб. : Петрополис, 1997. — 205 с.
11. Кириллова Н.Б. Медиа-культура : от модерна к постмодерну / Н.Б. Кириллова. — М. : Аккад. Проект, 2005. — 448 с.
12. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. — 2-е изд., доп. — М.: Наука, 2003. — 486 с.
13. Кун Т. Структура научных революций : пер. с англ. / Т. Кун. — М., 1975. — 288 с.
14. Курочкина М.С. Научное познание. Общие проблемы методологии современной науки : учеб. Пособие / М.С. Курочкина. — Х. : НТУ «ХПИ», 2005. — 80 с.
15. Лебедев С. А. Философия науки. Словарь основных терминов / С. А. Лебедев. — М. : Академ. проект, 2004. — 320 с.
16. Миронов В. В. Коммуникационное пространство как фактор трансформации современной культуры и философии / В. В. Миронов // Вопросы философии. — 2006. — № 2. — С. 27-43.
17. Мортук В.В. Основи наукових досліджень : тексти лекцій / В.В. Мортук. — Дрогобич : Вимір, 2005. — 142 с.
18. Назаров Н.Н. Массовая коммуникация в современном мире: методология анализа и практика исследования / Н.Н. Назаров. — М. : УРСС, 2002. — 239 с.
19. Ніколаєва Л.М. Основи науково-дослідницької роботи / Л.М. Ніколаєва. — Львів: Сполом, 2003. - 171 с.
20. Олейник А.Н. Научная коммуникация на стыке парадигм / А.Н. Олейник // Общественные науки и современность. — 2008. - № 2. — С. 116-128.
21. Переліки та форми документів, які використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників // Бюл. ВАК України. — 2007. - № 6. — С. 2-48.
22. Пілюшенко В.Л. Наукове дослідження : організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посіб. / В.Л. Пілюшенко, І.В. Шкрабак, Е.І. Словенко. — К. : Лібра, 2004. — 343 с.
23. Поппер К. Логика научного исследования / К. Поппер. — М. : Республика, 2005. — 447 с.
24. Проблемы языка науки и техники. Логические, лингвистические и историко-научные аспекты терминологии, М., 2002.
25. Пушкарь А. И., Потрашкова Л. В. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности: Учеб. пособ. А.И. Пушкарь, Л.В. Потрашкова. — Х.: ИД «ИНЖЭК», 2006. — 280 с.
26. Рузавин Г.И. Методология научного исследования : учеб. пособие для вузов / Г.И. Рузавин. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 1999. — 318 с.
27. Синергетическая парадигма. Многообразие поисков и подходов / Отв. ред. В. И. Аршинов, В. Г. Буданов, В. Э. Войцехович. — М. : Прогресс-Традиция, 2000. — 563 с.
28. Системный анализ и основы биосферного мышления : избр. труды / под. ред. Р. П. Чапцова. — Челябинск, 1994. — 136 с.
29. Системный подход в современной науке. . — М. : Прогресс-Традиция, 2004. — 563 с.
30. Соколов А.В. Социальные коммуникации : учебно-методическое пособие / А.В. Соколов. — М. : ИПО Профиздат, 2001. 224 с.
31. Социально-психологические проблемы науки. Ученый и научный коллектив / под ред. М. Г. Ярошевского. — М. : Наука, 1973. — 252 с.
32. Справочник научного работника. — К. : Наук. думка, 1989. — 328 с
33. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень : підручник / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. — К. : Знання, 2007. — 317 с.
34. Тверитнева Е. В. Культурные феномены и коммуникации в теории динамического социального воздействия / Е. В. Тверитнева // Социальные процессы на рубеже веков. — М., 2000. — С. 88-95.
35. Усенко О. Наукові школи як фундамент вищої освіти / О. Усенко // Психологія і суспільство. — 2002. - № 3-4. — С. 11-19.

36. Філінюк А.Г. Наукова робота студента : метод. рекомендації для студ. і магістрів усіх спец. і форм навчання / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2007. – 74 с.
37. Фурман А. Як розпізнати наукову школу / А. Фурман // Наук. світ. – 2003. - № 5. – С. 14-16.
38. Шалак В.И. Современный контент-анализ. Приложение в области психологии, социологии, культурологии, экономики, рекламы / В.И. Шалак. – М. Омега-Л, 2004. – 272 с.
39. Шейко В. М. Історія культури та цивілізації в синергетичній парадигмі / В. М. Шейко // Вісн. Харк. держ. акад. культури. - 2001. - Вип. 8. -С. 4-20.
40. Шейко В. М. Наукова культурологічно-мистецька та бібліотечно-інформаційна школа: ознаки ідентифікації / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, М. М. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК, 2011. – Вип. 34. – С. 4-18.
41. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ – початок ХХВ ст.) / В. М. Шейко, Ю. П. Богущкий. – К.: Генеза, 2005. – 592 с.
42. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Г. В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. культури. — Х. : ХДАК, 2008. — 289 с.
43. Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовка магістерських і дисертаційних робіт : навч. Посіб. / Р.Б. Шишка. – Х. : Еспада, 2007. – 361 с.
44. Юдин Б. Г. Наука в обществе знаний / Б. Г.Юдин // Вопросы философии. – 2010. - № 8. – С. 45-57.
45. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки // Мир библиографии. – 2002. – № 1-4. – С. 3-9.
46. Юдин Э.Г. Методология науки. Системность. Деятельность / Э.Г. Юдин. – М. : Эдиторнал, 1997. – 118 с.
47. Ядов В. С. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В. С. Ядов. – М. : Добросвет, 2000. – 596 с.
48. Ястремська О. Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації / О. Ястремська // Вища шк. – 2010. - № 10. – С. 114-125.